

EGY HÉT- 35 ÓRA?

A szünni nem akaró munkanélküliség hatására az idén egyre több fejlett tőkés országban követelik a szakszervezetek a 35 órás munkahét bevezetését. A munkaidő csökkentésnek a dolgozók érdekképviseleti szerveinek véleménye szerint nem szabad együttjárnia a keresetek arányos csökkenésével, hanem a munkásoknak 35 órára is a jelenlegi 38–40 órára fizetett munkabért kell megkapniuk. A munkáltatók viszont halálni sem akarnak a munkaidő ilyen feltételek mellett történő megrövidítéséről, viszont nem tartják kizártnak a heti munkaóráknak a bérekkel együtt arányosan való megkurtítását. A fejlett tőkés államokban az idén a munkanélküliség száma eléri a 35 milliót. A szakszervezetek álláspontja szerint a munkaidő csökkentésével több millió új álláslehetőség nyílna, hiszen a kieső munkaórák termelését pótolni kell. A nyugatnémet fém- és

nyomdaipari szakszervezet, az IG Metal számításai szerint ha az NSZK-ban heti 5 órával csökkenne a munkaidő, mintegy 1,1 millióan juthatnának álláshoz. Hasonló véleményen van több nyugat-európai szakszervezet is.

Még élénken él az emberek emlékezetében, hogy a szakszervezetek harcának eredményeként a fejlett tőkés országokban a hatvanas években vezették be a 40–42 órás munkaidőt. Csakhogy két évtizeddel ezelőtt még az erőteljes konjunktúra jellemezte a tőkés világgazdaságot, a termelékenység évről évre ugrásszerűen növekedett, s a munkanélküliség szinte ismeretlen fogalom volt. Ma viszont csak igen lassan bontakozik ki a gazdasági fellendülés, a termelékenység növekedése megtorpant, s nem sikerül megfékezni az állástalanság terjedését. Úgy tűnik tehát, hogy gazdaságilag nem meg-

alozott manapság a munkaidő csökkentésének kérdése. Viszont az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a szakszervezetek — látván a kormányok eredménytelen küzdelmét a munkanélküliség visszaszorítására — ily módon igyekeznek álláshoz jutatni a nem dolgozók millióit.

Az IG Metal kezdeményezte sztrájkmozgalmat széles méreteket öltött az NSZK-ban a nyárelőn, s nem maradt visszhang nélkül. Nyugat-Európában sem. A több hónapig tartó sztrájk (amelynek középpontjában a 35 órás munkahét bevezetésének követelése állott) számos iparágat megbénított, elsősorban az autógyártás küszködött fém- és alkatrészhiánnyal. Összességében mintegy 5–6 milliárd márkára tehető a sztrájkok okozta termelésekiesés.

A 35 órás munkahét bevezetésének gondolata először 1979-ben merült fel az NSZK-ban. Akkor a munkaadók

Kempingezés
a BMW-gyárban.
Csak a pihenőszieket
hozták a sztrájkolók

A Behr cég főnöke
tárgyal – hűvös esőben,
forró légkörben...

kompromisszumos megoldást fogadtattak el: továbbra is heti 40 óra maradt a munkaidő, de hosszabb lett az éves szabadság. Manapság azonban a munkaadók azt hangoztatják, hogy a munkaidő-csökkentés — változatlan bérek mellett — jócskán megnövelné a termelési költségeket, s ezzel romlana a nyugatnémet áruk versenyképessége a világgiacon. A termelés kiesés pótlására új munkakerék felvétele válik szükségessé (éppen ez a szakszervezetek célja), ám ez mintegy 19 százalékos költségnövekedést eredményezne. A költségek emelkedésének oka a munkabérek mellett a társadalombiztosítási befizetések, valamint a többlet-adminisztráció kiadásainak megugrása.

Érdekesen alakul kontinensünk nyugati felén a munkaidőhelyzet, valamint a szakszervezetek ezzel kapcsolatos állásfoglalása. A kollektív szerződéses értelmében a heti munkaidő Nyugat-Európában 40 és 45 óra között mozog. A legtöbbet a svájciak dolgoznak: heti 45 órát. Több mint 40 órát teljesítenek hetente a

spanyolok, a görögök; a többi országban általában negyvenórás a munkahét, néhány iparágban azonban ennél is kevesebb.

A nyugatnémet fémipari dolgozók munkabeszüntetései nyomán az olasz szakszervezetek is támadást indítottak a rövidebb munkahétért. A munkáltatók véleménye szerint Itáliában a dolgozóknak most a termelékenység növelésére kell összpontosítaniuk, így a 35 órás munkaidő bevezetése egyelőre szóba sem jöhet. Franciaországban is tárgyalások kezdődtek a szakszervezetek és a munkaadók között a munkaidő csökkentéséről. Az utóbbiak véleménye szerint a rövidebb munkahét azonnali bevezetése „gazdasági öngyilkosság” lenne, tehát más módon kell új munkahelyeket teremteni. A szakszervezetek viszont úgy látják, hogy a munkahelyek számának növelését elsősorban a 35 órás munkahét bevezetésével kellene elérni.

Svédországban a szakszervezetek 38 órás munkahetet követelnek, Belgiumban pedig a jelenlegi 37,5 órás

munkaidő további csökkentése a cél. Hollandiában 1985-től heti 36 óra lesz a kötelező munkaidő.

A tulipánok országában végrehajtandó munkaidő-csökkentésnek azonban ára van: a szakszervezetek az új munkaalkalmak létrehozását szolgáló rövidebb munkaidő fejében 1983-ban és 1984-ben lemondtak az inflációs bérpótlékról. Mindezek következtében a holland iparban ez idáig 2,4 százalékkal sikerült növelni a foglalkoztatottságot. Svájcban a munkaadók elvetették a munkaórák lefaragását, a szakszervezetek azonban népszavazást kezdeményeztek az éves szabadság felemeléséről.

Az éves munkaidőmérlegben fontos szerepet játszik az is, hogy a dolgozók a hivatalos ünnepek és az éves szabadság miatt hány napot vannak távol munkahelyüktől. A londoni *Economist* című lap adatai szerint a szabadság- és ünnepnapok számának összege az USA-ban 23, Japánban 30, Svédországban 32, Nagy-Britanniában 33, Franciaországban 34, az NSZK-ban pedig 39.

Ma a fejlett tőkés országok gazdasága nincsen abban a helyzetben, hogy bércsökkenés nélküli munkaidő-rövidítést engedjen meg magának. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) vezérigazgatója ezt diplomátikus finomsággal így fogalmazta meg: „A heti 35 órás munkaidő nem megfelelő eszköz a munkanélküliség csökkentésére. A meglévő munkahelyek újraelosztása helyett inkább arra kellene törekedni, hogy minél több új munkahely jöjjön létre”. A vezérigazgató véleménye szerint a heti munkaidő leszállítása csak akkor lehetséges, ha a gazdasági növekedés tartós és ütemes.

Az új álláslehetőségek millióiért küzdő szakszervezetek a munkaidő csökkentése és a foglalkoztatottság növelése érdekében egyéb gyógymódokat is javasolnak. Több tőkés országban van szó például az idő előtti nyugdíjazás bevezetéséről; a fel szabaduló munkahelyeket — a tervek szerint — 30 éven aluli fiatalokkal lennének kötelesek betölteni a munkáltatók. Valamelyest enyhít a munkanélküliség égető gondjain a mind jobban terjedő részmunkaidős foglalkoztatás is.

Az elmúlt év végén az európai tőkés államok munkaügyi miniszterei tanácskozást tartottak a heti 35 órás munkahétről. Véleményük szerint a foglalkoztatottság alakulására jótékonyan hatna a rövidebb munkahét, de ennek bevezetését csak az arányos bércsökkenéssel párhuzamosan tartják lehetségesnek. A kör tehát bezárult, az ellentétek ebben a kérdésben áthidalhatatlanoknak tűnnek a szakszervezetek és a munkáltatók között. Az igazi megoldást a munkahelyek millióit teremtő tartós konjunktúra jelentené, erre azonban még jó ideig várni kell kontinensünk nyugati felén. Addig viszont ketyeg a munkaidő-bomba...